

ПАУЛИНА СТАНЧЕВА
ЕДИН ПОНЕДЕЛНИК

chitanka.info

Мама беше доволна от мене само ако ме види с кълбо и кука в ръце да плете тантела или да бродирам на гергеф някоя покривчица с цветни конци. Пък аз си умирах от мъка при тия занимания — за мен ли работа беше, чеиз ли щях да готвя? Но на кого да се оплача. Татко на война. Пък дядо едва ли ще ме разбере. Но ето че веднъж той решително взе моята страна, както при случая с прошката и целуването на ръка. Направо нарече тия занимания „щуротии“ и се скара на мама.

— Ти, снахо, ще го побъркаш детето с тия тантели и шарении!

— Че нали е мома бе, татко — опитваше се тя да противоречи на свекъра си, нещо, което тя никога не правеше. — Кой ще й напълни жълтия сандък с чеиз? Пък нали трябва и на труд да се научи!

— Аз няма да се женя! — извиках намусено.

— Стара мома ще ми останеш, нали? — разсърди се мама.

— Я глупости не ща! — рече навъсен дядо ми, а после се обърна към мама. — Работа ли го наричаш това — твоята галантерийница? На труд тя ще се учи при мене — решително каза той. — Ще я уча аз мрежи рибарски да кърпи и гъргъра, че е покъсан на сто места. Ще я науча аз да държи совалката и конопените въжета на рудана да върти! Я каква помощница може да ми стане, като се върне баща й от фронта, няма да повярва, че разбира от всички рибарски мурафети.

Слушах аз този разговор, който се водеше край кладенеца, под асмата, и хем се радвах, че дядо праща по дяволите тантелите и бродериите, измислени от мама, хем се плаших, че дядо ще ме върже по цял ден на двора и вкъщи. Ами тайфата?

— Пък и днес е чист понеделник, нали? — рече дядо, преструвайки се, че не е сигурен.

— Понеделник — отвърна мама тихичко. — Нали пера? — Че тя цял живот переше само в понеделник.

— Я, ето ти ден първи за истинска работа!

И на часа дядо ми показа как става самото заплитане на скъсаното — неговите подпухнали старчески пръсти, с надебелени стави, със загрубяла кожа, искусно мятаха дървената совалка. Отгоре отдолу, възелче-премятане, затягане и готово. Моите ръце до дядовите бяха истинска картинка за рисуване — тънички, с нежно розова кожа, с дълги пръсти.

— Таман за плетене на мрежи — рече дядо. — Философия няма никаква, само добро желание и търпение.

Всъщност нямаше накъде. Дядо беше, така да се каже, глава на семейството и мама и аз трябваше да се примирим с дядовото решение. Още същия ден той ми издялка една малка дървена совалка игла, с която се плетат и се кърпят мрежите.

Дали защото това беше непозната работа, или защото наистина не понасях мамините ръкоделия, или защото исках с нещо да бъде полезна през тези усилни и тежки военни дни, аз най-прилежно се учех да разгръщам прехвърлените през опънато въже мрежи, да откривам дупка, да я заплитам с новия рибарски конец.

— Е, върви ли, върви ли? — викаше от време на време дядо отстрани, дялкайки витлото за новата рибарска лодка, която сам си майстореше.

— Върви, дядо, къде ще се дене!

— Ами очите си отваряй, къзъм, на четири. Че само една дупчица да пропуснеш, цял пасаж от лефера да е напълнил мрежата, ще изтече през нея. И върви я гони рибата в дълбокото!

Аз отварях очи не на четири — на осем, на шестнадесет, исках с прилежание и усърдие да заслужа похвалите на дядо. Тези похвали струваха много. Повече от татковите, от мамините, от всички наедно. Пък и чаках друго, проявя ли се още в понеделника, дядо по някое време да рече:

— А сега, къзъм, върви да поиграеш! Че то на детето да му вземеш играта е цяло престъпление.

Да, ама пустият му дядо не казваше такова нещо. Дялкаше си дървото ту с тесличка, ту с рендето, изтърсваше от време на време нападалия талаш по него, поглеждаше мълчаливо към мене с присвити очи и пак започваше с рендето.

Какъв ти „чист“ понеделник! Черен ми се стори изведнъж! Съвсем черен и противен. Ама как да кажа: „Дядо, уморих се!“ Ще излъжа, защото хич не бях се уморила от това необикновено и приятно занимание. Работата беше съвсем друга: навън, на улицата чувах познати гласове захладило се е, Соти, Савчето вече са насядали по стъпалата на Жаковата къща, а тя точно срещу нас — през тарабите виждам и босите крака на Сотир, и русите плитки на Савчето, чувам

гладкия, ясен глас на еврейчето. Чувам дори дрезгавия глас на баба му Рахила през прозорчето:

— Жакито, изяде ли си цялата филия? Или я метна в кофата?

— Изядох я, бабо, изядох я докрай.

— Да ти намажа ли втора?

— Ще преям — смее се момчето. — И ще направя шкембе като дядовото. — То се смее, пък аз дори не се сещам, че не съм закусила. Виж я ти, мама, хванала се за прането в пералнята, не се сеща за детето си, че е изгладняло. Коря си я аз, ама на ум. Иначе съм горда, инат, няма да изхленча — пък и не ми прилича, не съм тригодишна. Все се надявах дядо сам да се сети, че ми стига работата за първия ден.

И ето точно когато започнах в себе си и него да коря, и то с най-тежки думи и прилагателни, като „виж го ти стария експлоататор, намери си роб и чирак да му работи без пари“. Ама не бях права.

— Я, къзъм, се разкарвай вече! — рече дядо и се усмихна под белите разперени мустаци. — За днес ти стига и престига. „Простак — виках аз вече за самата себе си наум, — човек е дядо ти, човек и половина, на хубаво те учи, на занаят, а ти?! Тантели и бродерии за теб, куки и пъстри чилета!“

Дядо стана от столчето, приближи мрежата, поразтвори я тук и там, окото му все в кърпеното, а то личи ясно, преясно, защото е с нов кремав рибарски конец, а мрежата е похабена и боядисана кафява.

— Майсторица си ми ти. Каквото пипнеш, както трябва го правиш. Такава те искам. Пък файдата двойна — и за теб, и за мен.

— Тройна — метнах аз. — И за мама, че нали трябва да има риба за тигана й.

Дядо се засмя отново.

— Така е, казвам, времето е такова, сиромашко, пък аз старея. А ти и мрежи да знаеш да кърпиш все е един усталък, все е занаят.

— Ама не момичешки — подхвърли мама, тихо приближила под асмата до нас.

— Защо бе, снахо? Каквото и да си научила на този свят, от полза е. Една турска дума да знаеш и тя може в зорно време да ти помогне. Хляб да ти даде.

— Гладна съм — прекъснах аз техния разговор.

— Видиш ли я, и хляб детето си поиска. Дай му де, какво чакаш! То истинска работа е работило. За такава помощница пей дава всеки.

Пък и хубаво я свърши, сякаш на гергеф е бродирало. Ашколсун, къзъм!

Ей това ми стигаше на мене — тази похвала от дядовата уста ми напълни душата с радост. Нея чаках аз. Нали споменах. Една дядова похвала струва триста таткови и още толкова мамини.

И то похвала на чист понеделник. Ще ми върви цяла седмица на похвали.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.